

Domov - > eŠR ->

Kriminalka Sanjska dežela

16.12.2016, avtor: Mag. Lidija Golc / rubrika: zanimivo

Všečkanje tega članka na FB potrebuje sprejetje piškotkov na tej spletni strani.

 Dovolim piškotke

Pisatelj in prevajalec **Jozej Strutz** z Rude pri Velikovcu je doslej napisal kriminalke *Kratka pomlad*, *Inšpektor Mangart in njegov prvi primer* (2005), *Kamuflača na bazenu* (2011) in *Sanjska dežela* (2016). V prvi raziskuje mahinacije mednarodnega podjetja in smrt njihove glavne tajnice Vide Kos, v drugem smrt državnega sekretarja, ki ni to, kar je videti, v *Sanjski deželi* pa izginotje dragocenih umetnin. Žanr kriminalke je v navedenih besedilih povečevalno steklo, skozi katerega opazujemo družbene anomalije.

Prevajalcu Prežihovega Voranca, Srečka Kosovela, Janka Messnerja, Cvetka Zagorskega, ... avtorju dragocenih antologij (*Literatura brez meja, ohne Grenzen, senza confini*, 2000, skupaj s Petrom Rustjo; *Die Ästhetik der konstruktiven Dissonanz. Anthologie/antologija*, 2016, z zanimivim uvodnim poglavjem o literaturi odpora in pacifizma v slovenski književnosti v času 1911–1950) in **tenkočutnemu liriku** (npr. *Orglanje svetlobe*, 1995, *Pesmi iz grškega dnevnika*, 2014) uspe pritegniti bralca tudi z **napetimi kriminalkami**, ki imajo naslednja izhodišča: iste osebe, mednarodni kronotop, aktualno tematiko in humanistično, sporočilno noto. Zadnja je v romanu *Sanjska dežela* nadgrajena s Petrom Kramoto, za katerega upamo, da ga v naslednji knjigi še podrobneje spoznamo. Kramota sicer »nastopa« tudi v romanu *Kamuflača na bazenu*, saj ga Petek in Mangart v *Sanjski deželi* že poznata, a v tem romanu razvije svoj značaj.

Dremati – zaspati – prestopati v sanjsko deželo, vseeno, kakšna bo. Kar bo naslednji dan ali drugo leto, ne bo več v njihovih rokah, temveč v rokah kakega muhastega otroka, ki se s človekom igra kot Kramota s svojim denarjem. (str. 43)

Vendar sanjska dežela v romanu ni le svet sanj, ampak tudi zanimiva zbirka dragocenih in dragih umetnin, ki naj bi Petru Kramoti terapevtsko pomagala spreminjati ljudi. Torej gre za kriminalko iz sveta umetnosti (slikarstva, glasbe, literature, gledališča) in filozofije. Protagonisti se gibljejo v tem svetu, ga živijo, komentirajo in reflektirajo. Nekatero osebo že poznamo iz prejšnjih kriminalk (novinar Franc Petek, inšpektor Viktor Mangart, Petkova zaročenka Liza), veliko je novih: sociološki kriminalistični analitik Lenej Mahné, podjetnik Otto Fašnik, ziljski podžupan Zmago Nedeljko, trgovec Vuk Magnet, zobozdravnik Poldi Lev. Najbolj se pred bralčevimi očmi od začetka do konca kriminalke spremeni skrivnostni doktor Peter Kramota, iz kriminalca v ... preberite.

Kriminalka Sanjska dežela obsega **štirinajst poglavij**, naslovljenih glede na protagoniste, vremenske razmere, kraje in dogodke. **Stopnjevanje** je napeto, iztek in zaključek nevsiljivo vrednotenjska: spoznavno, etično in estetsko. **Pripovedovalec** je tretjeosebni, avktorialni, avtor je očitno ena od glavnih oseb (novinar Petek), **perspektiva** pripovedovalca je včasih uporabljamo piškotke. Preberite si, dogodkov in komentarjih ironična, v oznakah oseb in besedju humorna, v celoti katero piškotke uporabljamo in zakaj, ali izberite družbenokritična.

Aktualna številka ŠR

Številka 2, 20. januar

Iz vsebine

Odnosi so esenca vzgojno-izobraževalnega procesa

Instant družba

Spomin, predvsem pa (večni) opomin

Paradoks odvisnosti

O varnosti spletnih nakupov

 Dovolim piškotke

 Zavračam piškotke

Kronotop, čas in prostor, se menjuje iz poglavja v poglavje. Časovno besedilo obsega leto od praznovanja Silvestra do bele nedelje in Kraškega festivala 14. julija, torej sedem mesecev. Izbira datumov ni slučajna, pozoren bralec bo našel v njej obilo simbolike. – Prostor: Jezersko, Kranjska Gora, Ljubljana, Kranj, Piran, Trst, Štanjel, Žrelec, Podkrnos, Čedad, Kanal, Pliskovica ... Navedba krajev očitno usmerja v slovenski kulturni prostor, avtor kraje ne le omenja, ampak jih pozna (zgodovina, kultura, gostilne), zato so v kriminalki povsem enakovredni element osebam in dogodkom.

V ta prostor in čas so umeščene **zanimive teme**: kraja slik, nastajanje terapijskega centra na Krasu, brezbriznost do umetnostnih zakladov (Celovec, Ljubljana), stečaj Koroške, iskanje slik z

idejami iz umetnostnih besedil, medčloveški odnosi, postopno spreminjanje osebnosti iz negativne v pozitivno (Kramota), vsaj za bralca, kar to kriminalko uvršča tudi v razvojni roman.

Morda katero od **sporočil**? Stvari niso, kakor izgledajo na prvi pogled; odrešilna, terapijska moč umetnosti, brez ljubezni še napeti kriminalki nekaj manjka.

Umeščanje umetnosti v čas, prostor, vsakdan in posameznikovo usodo je v romanu tako naravno kot človekova želja po boljšem in pravičnejšem svetu. Kramota zbira umetnine (Marko Pernhart, Rihard Jakopič, Drago Tršar, France Mihelič) starejših in sodobnih umetnikov, da bi ljudem z umetnostjo pomagal prepoznati v sebi ravno to željo.

Posebno osebno noto in vrednost daje novi kriminalni zgodbi **citiranje**, in sicer **narečja** (pisatelj se za pomoč zahvali Tomažu Ogrisu) ter pisatelju še posebej ljubega Kosovela.

Če torej povzamemo razloge, **zakaj moramo prebrati Sanjsko deželo**: dramatično stopnjevanje, znani kraji slovenskega (ne samo tega) kulturnega okolja, osebe z izrazitimi duhovnimi profili (opisi, dialogi, značaji), navezave na sočasno politiko, umetnost, zgodovino; utemeljena narečni vložek in Kosovelova pesem *Vas za bori*, sočni ljubezenski prizori, umeščenost v kronotop, avktorialnost in žmohtni citati.

Le v katero deželo nas naslednjič popeljeta Franc Petek in Viktor Mangart?

NA TEM MESTU

bi lahko bil

POGLEJ Z RAZGLEDI

Zadnjih 13 števil SR

Številka 2, 30. januar 2017

Številka 1, 6. januar 2017

Številka 20, 18. december 2016

Številka 19, 2. december 2016

ali veste kaj zamitate

Številka 18, 18. november 2016

Številka 17, 4. november 2016

Številka 16, 14. oktober 2016

Številka 15, 30. september 2016

Številka 14, 16. september 2016

Številka 13, 2. september 2016

Številka 12, 17. junij 2016

Številka 11, 3. junij 2016

Na tej strani uporabljamo piškotke. Preberite si, katere piškotke uporabljamo in zakaj, ali izberite

Dovolim piškotke

Zavračam piškotke